

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno K 60—
polletno K 30—
četrletno K 15—
posamezna številka K 2-50

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:
Pri 1 × objavi $\frac{1}{3}$ str. 1200 K
" " " $\frac{1}{2}$ " 600 K
" " " $\frac{1}{4}$ " 300 K
" " " $\frac{1}{8}$ " 150 K
" " " $\frac{1}{16}$ " 75 K
Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni objavi 10% popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1922.

Štev. 21.

O obrtniški zavednosti.

Najtežje vprašanje, na katerem vedno peša razvoj in prospeh obrtništva v celoti, kakor tudi gmoj položaj in dobrobit vsakega posameznega obrtnika, je vprašanje o obrtniški zavednosti. Umestnejše bi bilo, da govorimo o obrtniški nezavednosti, kajti le ta poslednji pojav je splošen, medtem, ko je zavednost med obrtniki le izjema. Kakor belo vrano, najdemo tudi med obrtniki samo redkokdaj zavednega obrtnika, ki ve, kaj mu nalaga stanovska dolžnost, ki je pa tudi ponosen na to, da spada v obrtniški stan. Rekli smo ponosen in to še enkrat podčrtamo, kajti ne sme se zabiti, da smo v novi državi obrtniki med sloji, ki producirajo, poleg kmetov, po množini najjačji in najvažnejši stan. Otresti se je treba stare mentalitete, ki smo jo podedovali od bivše Avstrije, kjer smo obrtniki igrali napram tedanjemu dobro razviti industriji samo neznatno vlogo in kjer se je osobito v zadnjih desetletjih pred vojno pri uvedbi, modernih produkcijskih metod, vcepljala in širila med obrtniki neznanska malodušnost, katero je še z uspehom podpirala agitacija s strani socijalnih demokratov, ki so vpili, da obrtništvo gineva, da obrtništva ni več. Dobili smo pa priliko, da smo se prepričali o nasprotnem, in danes lahko smelo trdimo, da obrtništvo ne gineva, obrtništvo je tu in je poklicano, da igra v državnem gospodarstvu zelo važno vlogo. Dejstvo, da je obrtništvo eden najvažnejših faktorjev, s katerim mora država v svojem gospodarstvu računati, bi moral imeti vsak obrtnik vedno pred očmi in že to dejstvo samo bi moralo vzbuditi v vsakem obrtniku ponos in stanovsko zavednost.

Rekli smo že uvodoma, da se najdejo med našimi obrtniki le izjeme, ki se v resnici zavedajo, da so obrtniki. Nemogoča in smešna se bo zdela marsikomu na prvi pogled ta trditev, a vendar je resnična. Vem, da bo marsikateri tovariš pri tem nejevoljno zmajal z glavo, češ, kaj pa hočejo od meně, saj sem dober mojster in celo odbornik zadruga? Zelo lepo in hvalevredno je vse to, toda, dragi tovariš nam naj ne zameri, če ugovarjamo in trdimo, da ni s tem še daleč zadostil zahtevam, ki se danes stavijo na zavednega obrtnika. Tudi ni še dovolj, ako obrtnik manifestira svojo stanovsko zavednost s tem, da udriha po industriji, češ, da mu je ta največja nasprotnica, ki mu ogroža obstoj, da udriha po trgovcih, češ, mi obrtniki produciramo, trgovec pa

samo razpečava naše izdelke. S takimi argumentacijami, in najsi bodo se tako glasne in naj jih kdo še tako pogosto ponavija, ni še storil niti oddaleč tega, kar zahteva danes od njega stanovska zavednost.

Zaveden obrtnik imej vedno pred očmi svojo organizacijo. Ni še zadosti, da smo člani pristojne zadruge, tudi ne, da plačujemo redno pristojbine, ki nam jih v ostalem sicer nalaga zakon, ampak v zadruzi moramo tudi aktivno sodelovati; podpirati ono, ki v podjetnosti in v požrtvovalnosti za stanovske interese prednjačijo in nadkričujejo druge, okrepiti slabiče in omahljivce, a v mlačnežih vzbujati stanovsko zavednost. Zadruga naj postane obrtniku druga delavnica. Pridno posečanje zadruga in marljivo sodelovanje v zadrugnem življenju bo ohranilo obrtnika pred marsikako škodo in čestokrat mu bo doprineslo neprecenljivih koristi, pridno delovanje v zadrugi bo prav uspešno izpopolnjevalo njegovo marljivost v delavnici. V zadrugi se obravnavajo stanovska vprašanja, davčne zadeve, posvetuje se v vprašanjih, ki so nejasna, ali o morebitnih važnih predlogih nam je dana prilika, vprašati za svet Zveze, ki je vedno pripravljena pomagati in dati nasvete in navodila v vseh stanovskih vprašanjih.

Poleg zadrug imamo tudi svoja obrtna društva, katerih delokrog je dovolj obširen, in kjer je vsakemu obrtniku dana prilika, da sme svoje moči v vsakem oziru posvetiti stanovskim interesom. Samo dobra organizacija jamči za pozitiven uspeh obrtništva in končno tudi za dober gmoj položaj vsakega posameznega obrtnika.

Zaveden obrtnik pa ne bo in ne sme biti zadovoljen s tem, da deluje samo v domačem krogu svojih tovarišev, pogledati bo moral tudi čez meje domače zadruga in društva, vzel bo v roke strokovne in stanovske liste. Iz teh listov bo posnel marsikaj, kar mu doprinese velike koristi. Toda tudi to še ni dovolj, zaveden obrtnik mora skrbeti tudi za to, da sam ali potem svoje organizacije opozori uredništvo na to ali ono stvar, da dá s članki ali s kratkimi poročili povod za to ali ono akcijo, ki bi bila za obrtništvo koristna ali neobhodno potrebna. «Obrtni Vestnik» je vedno priobčeval vsak dopis, ki ga je dobil, in bo to delal tudi v bodoče. Želeti bi le bilo, da bi se obrtniki pogosteje posluževali te priliko. Potom svojega lista se pritožujemo o vseh težnjah ter stavimo napram javnosti svoje zahteve. V štanovškem glasilu agitiramo za svoje

organizacije, budimo svoje tovariše iz mrtvila ter jih vzpodbujamo za vzajemno delo, zato naj bi ne bilo med obrtniki nikogar, ki ne bi bil naročnik «Obrtnega Vestnika». Vsak zaveden obrtnik čitaj in razširjaj med svojimi stanovskimi tovariši «Obrtni Vestnik», a komur je dana možnost, naj pri priliki s tem ali onim poročilom tudi stopi med vrste sodruđnikov.

Ako bomo imeli med nami mnogo takih, ki bodo vestno izpolnjevali ravnokar navedene dolžnosti in ne bodo mlačni obrtniki med nami samo izjeme, tedaj bo zajamčen obrtništvu uspešen razvoj in tedaj zasijejo tudi za obrtništvo boljši časi.

Prof. Alojzij Repič:

Pedagoškodidaktične smernice kiparskorezbarskega pouka na obrtnih šolah.

(Konec.)

Nekateri učitelji zastopajo mnenje, da kiparji na obrtnih šolah ne smejo rabiti pomožnega orodja, strugala (rašpe) in pile, kar je seveda popolnoma napačno. Glavno delo naj se izvrši z dletom, a ne s strugalom, katero so rabili stari kiparji več kakor dleto. Moderni kipar se poslužuje strugala le izjemo ma samo tam, kjer je res potrebno. Zato naj se vadi tudi učenec v tej omejeni rabi strugala. Kipar dobi n. pr. naročilo za cerkven kip, ki mora biti štrafiran itd. Gotovih delov kipar ne sme pustiti rezanih na ploskev, ampak jih mora s strugalom ali pilo izpolniti, da jih lahko prevleče z barvo. Včasih je tudi potrebno, po okusu odstraniti s strugalom ostre robove na visokih delih oblike, ker se s tem napravi kakor na sliki z barvami kontrast med globino in višino, oblike se dvignejo in postanejo plastične. Isto velja za kamenite izdelke.

Praksa zahteva, da zna učenec svoje delo, tudi popolnoma dovršiti. Tu prihaja v prvi vrsti v poštev mešanje barv za polt (meso) in različne obleke, zlatenje s pravim in kovinskim zlatom, osobito zlatenje na olje itd. Štrafiranje ni tako lahko delo, kakor bi si marsikdo utegnil predstavljati. Če je kip slabo izdelan, ga je mogoče z barvami izpopolniti, nasprotno pa dobro izdelan, a slabo štrafiran kip izgubi ves pravi vtisek. Zategadelj si mora znati učenec ali štrafirar barve tudi za senco pripraviti kakor slikar, to se pravi, za senco primerne barve primešati. V globini mora začeti s temnimi toni in proti višini vedno svetlejšo nalagati, na tak način napravi kip lep, plastičen vtisek, nikoli pa ne sme mesnatih delov in obleke, svetlobe in sence prevleči v istem tonu.

Tekom dolgoletnega delovanja na obrtnih šolah, na podlagi lastnega opazovanja in premišljevanja sem spoznal potrebo gotovih reform v načrtu obrtnih šol. Vse premalo važnosti se polaga na praktično stran in posveča se preveč časa teoretičnim predmetom. To velja predvsem o praktičnih delavnicah. Celo med učenci se je razpaslo napačno mnenje, da tvori teorija glavni del, da je delavnica postranskega pomena in le zato določena, da izpolni predpisano število ur. V tej usodni zmoti se trudijo učenci, porabiti glavno moč in pridnost za teoretične predmete in doseči najprej v teoriji dobro klasifikacijo. Temu nasprotno ugotavljamo, da je srce obrtne šole delavnica in da imamo v teoretičnih predmetih le po-

stranska in pomožna sredstva. Ob vsaki priliki, tudi med teoretičnim poukom, morajo učitelji zato vedno opozarjati učence na prevladujoči pomen delavnice in praktičnih vaj v delavnici.

Na šolah, kjer se goji obdelovanje obeh materijalov, lesa in kamenja, je predpisani čas treh letnikov posebnost oziroma na istočasni teoretični pouk dosti prekratek. To pomanjkljivost občutijo zlasti tisti učenci, ki iz kateregakoli vzroka ne morejo nadaljevati svoje izobrazbe na kaki višji šoli, temveč se morajo takoj podati v prakso, prevzeti mesto pomočnika ali otvoriti kot samostojni mojstri lastno delavnico. Za te absolvente je nujno potrebno, da se ustanove na obstoječih obrtnih šolah vsaj eden ali dva višja letnika, namenjena izključno praktičnemu pouku v delavnici, strokovnemu risanju, izdelovanju načrtov itd.

Posebno reformo pa zahteva novi kulturni pravec, ki ga je začrtalo na naši zemlji toliko stoletij pričakovano dejstvo lastne in svobodne države Jugoslavije, ležeče na pragu med vzhodno in zapadno kulturo, obsegajoče tudi historična, žal, sedaj opustošena tla Macedonije, od koder je Aleksander Veliki (323—356 pr. Kr), kralj iste Macedonije, ustanovil prvo svetovno državo. Tako smo postali Jugoslovenci tudi dediči grško-bizantinske kulture in prevzeli naloge, obogateti z originalno sintezo njenih elementov svet zapadne Evrope.

Delovanje

Urada za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani v letu 1920/1922.

Medtem, ko je bila leta 1919./1920. ena glavnih nalog urada preskrbeti obrtnike s sirovinami, da so mogli svoj obrat vzdrževati, se je v letu 1920./1921. tozadevno uradno posredovanje zelo omejilo.

Leta 1920. potom urada ustanovljena in že registrirana «Nakupovalna in prodajalna zadruga za obrtnike v Sloveniji», ki naj bi bila en-gros nakupovalnica, sploh ni pričela z delovanjem, deloma zaradi nesigurne konjunktore, največ pa, ker je bilo možno sirovine pri trgovcih po konkurenčnih cenah nakupiti.

Stavbena obrt je bila s cementom in apnom v zadostni meri založena, tako, da je urad zaradi premajhnega povpraševanja zidarskih mojstrov in stavbenikov lahko odstopil od pogodbe, po kateri mu je trboveljska premogokopna družba po znižani ceni dobavljala 10 do 12 vagonov mesečno cementa in apna. Svoje delovanje je omejil samo na posredovanje v posameznih slučajih.

Istotako posredovanje pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah in pri jeklarni v Ravnah glede železa in jekla ni bilo več tako živahno kot prejšnje leto; vendar je preskrbel urad za stavbeno obrt 10 vagonov različnega betonskega železa, ki ga je porazdelil med manjše podjetnike.

Za «Zvezo lesnih domačih obrti v Ribnici» je naročil pri jeklarni v Borovljah 5000 kg raznovrstne žice ter 10.000 kg valjanca pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah.

Pomanjkanje koksa je bilo še vedno veliko. Zato je urad še vedno dobavljala za kovače 2 do 3 vagone kovaškega premoga iz premogovnika v Hrastovcu pri Polčanah in v Stranica pri Konjicah.

Istotako je sodeloval pri otvoritvi tvornice za izdelovanje kisika tvrdke Vojnovič & Cie. na Viču pri Ljubljani, ki se je pri naših obrtnikih že dobro upeljala. Ker imamo na razpolago dovolj vodnih moči, je zmožna po konkurenčnih cenah z vsako množino takoj posreči.

Da odpomore popolnemu pomanjkanju sirovin za ščetkarje, je urad tudi v tem letu kupil na javni licitaciji, ki je bila pri šumski upravi v Deliblatsu dovoljena od ministrstva za šume in rudnike, vso razpoložljivo djipovino.

Med mizarje je porazdelil še ostanek v letu 1920. preostalega lesa okroglo 1500 kubičnih metrov po cenah, ki so bile do 50 % nižje od dnevnih. Sicer so bili mizarji v tem letu s sirovinami dobro založeni ter tudi popolnoma z delom zaposleni.

Kamnosekom in stavbenim mojstrom je urad posredoval pri dobavi smodnika. Koncem leta je to direktno posredovanje opustil, ker je bila med tem časom dovoljena prodaja starim založnikom, ki imajo svoja skladišča za smodnik.

Urada se je posrečilo po izredno nizki ceni nakupiti večjo množino svinca, ki ga je pustil v topolnici v Litiji predelati v svinčeno glajenko. Tako je lončarje in pečarje vsaj za silo preskrbel z glajenko, ki jo je takrat zelo primanjkovalo.

Čipkarski domači industriji je urad posvetil v preteklem letu vso svojo skrb. V Ljubljani se je ustanovila «Osrednja čipkarska zadruga», ki fungira kot centrala 10 manjših zadrug po deželi. Osrednja čipkarska zadruga prevzema in daje naročila malim zadrugam ter skrbi za razprodajo čipk v tu- in inozemstvu. Urad je izposloval pri predsedstvu pokrajinske uprave za Slovenijo, da je dobila zadruga brezobrestno posojilo, da je mogla začeti z obratovanjem. Zastopnik urada se udeležuje vsakotredenskih sej zadrug ter gre isti v vsakem oziru na roko. Za zadrugo je urad naročil na Češkem večjo množino najfinejšega lanenega sukanca ter oskrbel vse ocarjenje. Da je dosegel kar najugodnejšo ceno za sukanec, je zastopnik urada osebno interveniral pri laneni komisiji v Pragi. Trutnovu in pri dobavitelju. Ker je presneh čipkarske domače obrti ponajveč odvisen od izvoza v inozemstvu, je urad proizvedel za inozemske odjemalce ter je unati, da bo zadruga v letu 1922. imela naročila iz Francoske, Holandske, Anglije in Amerike.

Dobava orodja in strojev.

Poleg preskrbe sirovin je urad posredoval pri nakupu 6 patent strojev za izdelovanje čevljarških žeblicev, 3 «Ajax»-kladivov, 4 aparatov za avtogensko varenje, 2 frez, 5 lokomobil, 2 okroglih škarij za kleparje, 1 horizontalnega vrtalnega stroja za štanjanje ščetk, 1 stroja za striženje krtač in 6 elektromotorjev, 5 pekovskih strojev, 5 mesarskih strojev, 20 kompletnih garnitur mizarškega in čevljarškega orodja in 10 čevljarških strojev.

Splošno pospeševanje.

Leta 1920. je urad podvzel inicijativo, da se je osonala «Tovarna klobukov Šešir, d. d. v Škofji Loki». Podjetje je končano ter obratuje. Uradna pisarna je šla tudi že ustanovljenemu podjetju v vseh ozirih na roko, kakor: glede nakupa strojev, preskrbe strokovnih preddelavcev iz inozemstva, pri nakupu sirovin, zidanju itd. Z ustanovitvijo klobu-

čarne je urad dosegel svoj namen: ohranitev stare klobučarske domače obrti v Škofji Loki, zaposlenost domačih klobučarjev ter preskrba istih potom domačega podjetja s polfabrikati.

Lansko leto osnovana «Puškarska zadruga v Kranju» se je ugodno razvijala. Da ji je bilo to mogoče, je urad za pospeševanje obrti izposloval potom predsedstva pokrajinske uprave za Slovenijo večje brezobrestno posojilo, ki ga je izplačala gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani. Puškarna se je zavezala, da porabi svoj prebitek, ki odgovarja višini prejetega državnega brezobrestnega posojila, v prvi vrsti za plačevanje amortizacijskih obrokov, eventuelni presežek po izključno v dobro puškarnem, ki so se naselili in delajo v puškarskih obrti v sodnem okraju Kranj. Urad ima v zadrugi glasom tozadevne pogodbe kontrolno pravico.

Poleg izposlovanja brezobrestnega posojila je urad dovolil delovodji puškarne podporo v svrhu izpopolnjenja svojega znanja v Suhlu na Turinškem, kjer je bil že v mirnem času zaposlen v večjih puškarskih industrijskih podjetjih.

Kar se tiče lončarske obrti, urad vsled pomanjkanja kredita še ni mogel postaviti že dolgo nameravane lončarske peči v Mlaki pri Komendi, vendar še vedno vzdržuje pri okrajnem glavarstvu v Kamniku svoje stavbeno dovoljenje. Da bi sistematično dognal kakovost in upravnost naših glin, si je pustil urad doposlati gline iz cele Slovenije, ki jih je strokovni učitelj za keramiko preizkusil ter o uspehu interese obvestil.

V svrhu povzdige pletarske domače obrti je urad uredil leta 1920 lep vrhov nasad ter istega tekom leta 1921. znatno povečal. Prve sadike se bodo spomladi že oddajale vrborejcem in pletarjem.

Pri ministrstvu za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, je posredoval glede ribniških in kočevskih krošnjarijev, da se istim izdaja krošnjarskih dovoljenj ne omejuje toliko časa, dokler se njihove gospodarske razmere ne izpremenijo.

«Zvezi lesnih domačih obrti, r. z. z. o. z. v Ribnici», ki se neča z izdelovanjem in prodajo «suhe robe», je urad izposloval večje brezobrestno posojilo in je tako zagotovil obratovanje.

Urad je sodeloval pri ustanovitvi mizarške zadruge v Celju ter je isti odstopil pod najugodnejšimi pogoji celo kompletno strojno delavnico.

V Ljubljani je sodeloval pri ustanovitvi zadruge «Ljubljanskih mizarških mojstrov» ter kupil za isto lokomobil. Po pogodbi je zadruga zavezana vsoto poplačati v štirih letnih obrokih s 4 %nimi obrestmi.

Obenem je zadovoljil «produktivno zadrugo mizarških mojstrov na Glincah», ki sme lokomobil uporabljati proti primerni odškodnini v svoji delavnici, dokler si zadruga ljubljanskih mizarških mojstrov popolnoma ne opremi svoje delavnice.

Slamnikarska in klobučarska zadruga v Mengšu, prve žeblice in železobrtne zadruge v Krpi, produktivna zadruga mizarških mojstrov v Mariboru, čevljarška zadruga v Ljubnem v savinjski dolini, čevljarška zadruga v Dobračevem pri Žireh, prva sodarska zadruga v Črešnjici pri Železnikih, sitarska in žimarska zadruga v Stražišču pri Kranju, ki so bile vse ustanovljene s sodelovanjem urada za pospeševanje obrti že pred vojno, so tekom leta 1921. povplačale pri uradu ves dolg, ki jim je nastal iz posojil za nakup strojev, oziroma iz denarnih posojil. Lastninska pravica na strojih je prešla na zadrugo.

Na jugoslovanskem združenem kongresu, ki se je vršil 29. in 30. septembra v Ljubljani, je bilo poudarjeno, da so med 600 raznovrstnimi zadrugami, ki so včlanjene pri «Združni zvezi v Ljubljani», najboljše delovne in se najlepše razvijale **obrtne zadruge**, ki so svojim članom v resnici in to v vsakem oziru neizmerno veliko koristile. Uradu je zadoščenje, da so bile vse zgoraj navedene izrecno pohvaljene na zborovanju kot vzorne. Udeleženci, ki so bili iz cele naše kraljevine, so si izdelovanje omenjenih zadrug ogledali tudi na licu mesta.

Kar se tiče specialno «Prve žrebljarske in železo-obrtne zadruge v Kropi», ki je najboljša in največja zadruga v Sloveniji, je ista z nakupom 6 najmodernejših patent strojev za izdelovanje čevljarskih žebeljov storila važen korak naprej. Nakup strojev se je izvršil zopet s posredovanjem urada za pospeševanje obrti. Urad je zadrugi tudi odsvetoval izrabo vodne sile v Kamni gorici, ker bi bil eventualno izpeljani obrat zaradi premale množine vode in prealega padca, vedno pasiven. Zaposlenost je bila začetkom leta 1921. zaradi pomanjkanja sirovin slaba, tako da je bila skoro polovica delavcev brezposelnih. Zadruga jih je bila na drug način zaposlila (s popraviljem ceste Kropa—Podnart, z vpeljavo električne razsvetljave v Kropi itd.). Poleg tega je bila zmožna brezposelnim podeliti tudi velike podpore, kar vse kaže solidnost podjetja.

Urad je sodeloval pri prireditvi «Ljubljanskega velikega semnja» ter je bil po svojem ravnatelju stalno zastopan v pripravljalnem odboru. Obrt je bila na semnju dobro zastopana ter je dobila tudi precejšnja naročila. Vse časopisje je pa poudarjalo da je bila zlasti mala in domača obrt premalo, deloma skoro nič zastopana kljub temu, da je najbolj potrebna. Vzrok neudeležbe je bil, da ni zmogla sama z njo precej visokih razstavljalnih stroškov. Uradu je primanjkovalo kredita, da bi pripomogel mali obrti do večje udeležbe.

V Mariboru je priredilo tamošnje delovno «Slovensko obrtno društvo» samostojno obrtno razstavo, ki naj bi pokazala čilost in sposobnost mariborskega slovenskega obrtništva. Razstava je izborna uspela. Urad je prispeval k razstavi s primernim zneskom.

V izložbenih oknih urada je razstavilo svoje izdelke 25 obrtnikov. Razstavljene so bile čipke, kožuhovine, pletenine, slamniki, klobuki, čevlji, biči, kovinski in lončarski izdelki itd. Urad je tako obrtništvu pripomogel do cenene in uspešne reklame.

Društvo «Probuda», v katerem so združene slovenski umetniki, ki izkušajo dvigniti **narodni slog v vseh vrstah obrti**, je urad naklonil izdatno podporo.

«Društvo za varstvo vajencev v Ljubljani», ki vzdržuje v svojem «vajeniškem domu» 30 do 50 vajencev raznih obrti, je urad odpisal večje posojilo, ki ga je društvo dobilo tekom svetovne vojne še od bivšega zavoda za pospeševanje obrti, da je lažje preneslo takratno prehranjevalno krizo. Urad po svojem zastopniku pri društvu stalno sodeluje.

Urad je vložil potom ministrstva za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, na ministrstvo vojne in mornarice in druga ministrstva vlogo, da bi ista pri eraričnih dobavah upoštevali tudi malo obrt. Tozadevno bi bile zlasti sposobne čevljarske zadruge. Urad je sestavil seznam vseh čevljarskih zadrug, ki reflektirajo na vojne dobave, ugotovil njih delazmožnost ter predlagal, da se jih pri vojnih dobavah upošteva.

Urad je v nešteto slučajih izvršil potom svoje pisarne raznovrstna naročila v tu- in inozemstvu, posredoval pri prevzemu blaga na carinarnici, dajal vsemogoče informacije obrtnega značaja, izposloval potna dovoljenja kvalificiranim inozemskim obrtnikom, ki jih v veliki meri potrebuje naša na novo ustanovljena industrija, posredoval pri stanovanjskem uradu radi dodelitve obrtnih lokalov itd.

Didaktično pospeševanje.

Tekom leta je urad priredil 8 čevljarskih priokrojevalnih tečajev, med temi enega za invalide, in sicer v Ljubljani 3, v Komendi 1, v Železnikih 1, v Žireh 2 in 1 v Kranju. Povprečna udeležba: 25 obiskovalcev na tečaj.

Krojaških priokrojevalnih tečajev je bilo 6, med temi 2 za invalide. Pri enem tečaju se je predavalo tudi obrtno spisje in kalkulacija. Povprečna udeležba: 20 obiskovalcev.

Knjigovodske tečaje je urad priredil 4, med temi enega v Mariboru. Povprečna udeležba 32 na tečaj.

Za mizarje je priredil na državni srednji tehnični šoli en tečaj za luženje (bajcanje), ki se ga je udeležilo 30 mojstrov in pomočnikov.

Posebno pozornost je posvetil urad v letu 1921. razvoju keramične obrti, ki je še na zelo primitivni stopnji. Da je mogel tekom leta nastavljeni strokovni učitelj za keramiko pričeti s svojim delovanjem, mu je urad opremil z najpotrebnejšimi predmeti laboratorij ter sezidal 2 keramični čepi. Koncem leta 1921. je bilo tako uradu omogočeno prirediti prvi keramični tečaj.

Na podlagi odloka bivšega c. kr. ministrstva za javna dela od 7. januarja 1918., št. 126.450—XXI c, je izdal urad uposobljenostna izpričevala 1 sedlarskemu, 7 krojaškim in 5 čevljarskim invalidom.

V javni knjižnici urada je obrtnikom na razpolago 34 periodičnih revij in časopisov ter 972 knjig.

Od obrtnih knjig, ki jih je založil urad, je porazprodal tekom leta 420 izvodov dr. Bogumil Senekovičeve knjige «Obrtno pravo in delavsko zavarovanje», 44 izvodov knjig «Pomočniške izkušnje za rokodelske obrte» in 55 izvodov knjige «Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas».

Urad je zastopan po upravni komisiji tehnično-visokošolskih fondov, pri odseku fonda za trgovsko in obrtno šolstvo, pri gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo, pri stalni električni komisiji, oddelka zveze industrijcev, pri gospodarskem sosvetu v Beogradu, v odboru za prireditev ljubljanskega velikega semnja, v razsodišču za razsojo sporov med plinarjami in elektrarnami industrijske svojine. Bivši ravnatelj urada inž. Turnšek in strokovni učitelj za keramiko František Beran sta bila imenovana začasne člane pri upravi za zaščito industrijske svojine.

Razno.

Obrtniki, pozor! Prve dni prihodnjega meseca izide obrtniški koledar za leto 1923. Koledar je zelo obširen ter prinaša vse informacije, ki so potrebne obrtniku v navadnem življenju. Tudi oblika koledarja je zelo prikladna, tako, da opozarjamo na to že sedaj vse obrtnike.

Skrbite za naobrazbo obrtniškega naraščaja! Nad vse težak boj vodi danes obrtništvo z veleindustrijo. Dasi tovarna nikdar ne nudi onega solidnega blaga kakor obrtnik, je vendar obrtnik proti tovarniški konkurenci skoraj brez moči, in sicer vsled kapitalne moči tovarn in primeroma nizkih cen tovarniškega blaga. Vsled druginje in pa površnosti današnje dobe ne gleda ljudstvo toliko na kakovost blaga, ko pa na nizko ceno, in tovarna, ki nabavlja vse direktno od konzumenta in ki ustvarja s stroji velikanske količine blaga, izpodriva tudi visoko kvalitetno blago obrtnika. V tem boju z veleindustrijo bi moral obrtnik že davno popolnoma poginiti, če ne bi ščitila obrtnika ena prednost, ki je tovarna nikdar ne bo mogla nuditi. To je visoka strokovna naobrazba obrtnika, ki omogoča, da bo vedno izdeloval solidne in precizne izdelke edinole obrtnik in nikdar ne tovarna. Strokovna naobrazba obrtnika je torej njegov najmočnejši ščit, je jamstvo njegovega obstoja. Zato pa je dolžnost obrtnika, da stori vse, kar je v njegovi moči, da bo v vsakem oziru preskrbljeno za obrtniško šolstvo. Ker pa je obrtnik eden najvažnejših stanov v državi in poleg tega vseskozi produktiven stan, zato pa je tudi dolžnost države, da skrbi za razvoj obrtniškega šolstva. Kako pa je v tem oziru pri nas preskrbljeno, pa je drugo in dosti bolj žalostno vprašanje. Obrtnonadaljevalne šole se vzdržujejo le z največjo težavo, če sploh še obstoje. Samo en primer. V Kočevju je bila pred vojno lepo delujoča obrtnonadaljevalna šola, danes je ni. Zakaj to, kdo more opravičiti to malomarnost! Ali merodajni krogi res ne vedo, da je kočevski kraj reven, ki se s poljedelstvom ne more preživeti, ki je nujno navezan na industrijo? Nujno potrebno je, da se to nezdravo stanje takoj odpravi in da se v najkrajšem času otvori v Kočevju obrtnonadaljevalna šola. Posebno nujno je to sedaj, ko dobi Kočevje železnico, in ko se bo pričelo v kraju novo gospodarsko življenje. Če ne bomo skrbeli za dober obrtniški naraščaj, bodo prevzeli vse obrtniško delo tujci iz Avstrije in Nemčije in domačini bodo slej ko prej ubogi krošnjari. Obrtnonadaljevalna šola v Kočevju ni torej le v interesu obrtništva, temveč v interesu vsega prebivalstva in zato upamo, da bo imel naš glas poln odziv. Če pa iz bogzna kakih vzrokov vseeno ne bi hoteli merodajni krogi vpoštevati te nad vse upravičene želje obrtništva in kočevskega prebivalstva, potem pa izjavljamo, da z bojem za uresničenje kočevske obrtnonadaljevalne šole ne bomo odnehali prej, dokler je ne izvojujemo. Dosegli smo že večje stvari in zato se ne ustrašimo pred bojem za to šolo. Tovariši, obrtniki! V boj za kočevsko obrtnonadaljevalno šolo, v boj za obrtniško naobrazbo!

Zakon o državljanstvu. Pododbor zakonodajnega odbora je imel dne 11. novembra sejo, na kateri je razpravljal o zakonu glede državljanstva. Zakon je bil v načelu sprejet. Izpremenjena pa sta člena 17. in 67., ker se je odbor postavil na stališče, da se prizna državljanstvo tudi onim izseljencem, ki so se izselili iz Bosne in Hercegovine za časa avstrijske okupacije. Tem izseljencem se v slučaju prijave prizna naše državljanstvo. Poslanec Sokić je predlagal, da se podaljša opcijski rok za državljanstvo. Tekom prihodnjih sej bo zakon sprejet v podrobnosti.

Komercialni tečaji na trgovski akademiji v Ljubljani se otvorijo dne 13. novembra 1922. Vpisovanje se vrši v ponedeljek in torek, 13. in 14. novembra, od 18. do 19. ure v učilnici št. 1a v I. nadstropju dvorazredne trgovske šole na Kongresnem trgu št. 2. Predavali se bodo sledeči predmeti: Knjigovodstvo, korespondenca,

carinski predpisi, davčni predpisi, trgovinstvo, trgovinsko obrtno in menično pravo, narodna ekonomija, stenografija in srbohrvaški jezik. Vsak se lahko vpiše za vse predmete skupaj ali pa za posamezne predmete. Urnik (vsak dan od 17. do 20. ure) se lahko vpogleda na tabli na trgovski akademiji in na dvorazredni trgovski šoli. Vsak priglašenec plača enkratno vpisnino 20 dinarjev, ukovine na mesec 50 dinarjev in za režijo na mesec 10 dinarjev. Pri vpisovanju se mora plačati ukovina in režija za tri mesece skupaj. Drugi trimesečni obrok se plača 15. februarja 1923. Tečaji trajajo do 15. maja 1923. — Ravnateljstvo.

Novo davčnopravne odredbe v finančnem zakonu za leto 1922./1923. Iz objave trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani: 1.) **Zemljarina.** Enotni državni pribitek v višini 120 % je zvišan na 150 %. 2.) **Hišna najmarina.** 5%na hišna najmarina, ki se je pobirala od poslopij, obdavčenih po zakonu z dne 28. decembra 1911., je ukinjena. Kdor ne vloži napovedi o hišni najemnini, plača v bodoče namesto 20 kron 100 dinarjev globe. 3.) **Dohodnina.** Davčni minimum je določen tudi za leto 1922. na 10.000 kron. Druginjske doklade zasebnih nameščencev so oproščene davka, če ne presegajo pri enakih družinskih razmerah druginjskih doklad državnih nameščencev. Pomen te ugodnosti je velik. Kdor si ni o kaki svari na jasnem, naj se obrne na pristojno davčno okrajno oblastvo (glavarstvo, davčno administracijo v Ljubljani). 4.) **Plačarina** je ukinjena, kar pomenja bistveno olajšanje davčnega bremena zasebnih nameščencev. 5.) **Davščina** na tantijeme, ki jih dobivajo vodilni direktorji delniških družb, pa ostane. 6.) **Invalidski davek.** Dosedaj se ni pobiral invalidski davek od hranilnih vlog pri denarnih zavodih, če niso letne obresti presegale 20 dinarjev. Sedaj je ta prostost zvišana na 100 dinarjev. 7.) **Davek na poslovni promet.** Knjigo opravljenelega prometa smejo zahtevati edinole predstojniki davčnih oblastev. Knjigo opravljenelega prometa je hraniti dve leti po izplačilu davka. Plačilo se smatra za pravilno izvršeno, če se niso davčnemu zavezancu po preteku enega leta prijavili pomisleki glede pravilnosti prijave ali vodstva knjig.

Evidenca vojnih obvezancev. Na temelju naredbe vojnega ministrstva z dne 30. septembra, št. 37.408. je izdal ljubljanski mestni magistrat razglas o pravih evidence vojnih obvezancev, rekrutov, hranilcev rodbin, samohranilcev, dijakov z odložnim rokom, konj in vozil. Voini obvezanci so stalni in začasni. Prvi morajo biti vpisani v vojaških knjigah dotičnega mesta ali občine, kjer imajo domovinsko pravico, začasni priselenci pa se vodijo v svojih starih pristojnih občinah. Hranilci rodbin in samohranilci morajo predložiti pismen dokaz za nadaljnje priznanje ugodnosti v januarju vsakega sledečega leta. Priloge k dokazu so iste kot prvotne prošnje. Tisti pa, ki jim je bila priznana ugodnost za časa rednega ali naknadnega rekrutovanja brez pismenih dokazov in prilog, morajo sedaj predložiti pismen dokaz z družinskim poročilom župnega urada, potrdilom pristojnega županstva. Ugodnost pa preneha, če ni več pogojev ali pa če dotični ne predloži do 31. januarja pismenega dokaza, da ima še pravico uživati ugodnost. Dijaki posvetnih in duhovskih šol morajo predložiti svojem županstvu (v Ljubljani vojaškemu uradu) frekventacijsko izpričevalo domače ali tuje univerze ali srednje šole do maja vsakega sledečega leta, sicer izgube pravico ugodnosti. Rekruti, ki jim je bila odložena aktivna vojaška služba vsled domačih razmer, morajo predložiti do januarja sledečega leta županstvu

ali vojaškemu uradu pismen dokaz s potrebnimi potrdili. Vse vloge so kolka proste. Lastniki konj in vozil, ocenjenih pri zadnjem popisu, morajo vse tozadevne izpremembe naznaniti v tridesetih dneh vojaškemu uradu. Kršitev naredbe glede živine in vozil se kaznuje z denarno globo ali zaporom.

Laško. V nedeljo dne 29. oktobra t. l. se je vršil tukaj občni zbor Obrtnega društva za laški okraj. Ker se je prejšnji predsednik preselil, podpredsednik pa svoje mesto odložil, je občnemu zboru predsedoval tajnik tovariš Blaž Zupanc. Najprvo je prečital obširno spomenico s 62 podpisi, v kateri zahtevajo člani občni zbor ter upostavitve novega in delovnega odbora. Na občnem zboru je bilo navzočih 38 članov in tajnik trgovske in obrtne zbornice g. Ivan Mohorič. Predsednik pozdravi navzoče, konstatira sklepčnost ter otvori zborovanje ob 15. uri. Kot prvi je poročal g. Mohorič, ki je v svojem enournem govoru razpravljal o obrtni statistiki, o potrebi preosnovi obrtnega zakona, o sodelovanju obrtnih organizacij pri zakonodaji, o obrtnem kreditu, o domači industriji in o socialnih predpisih. Obrtniki so predavanje poslušali z vso pazljivostjo in marsikomu bodo ostali v spominu temperamentno prinešeni in globoko zamišljeni stanovski nauki. Obrtniki so se za krasno predavanje iskreno zahvalili. V nekaterih točkah so se dopolnila pravila; sklenil se je poslovni red, po katerem ima obstojati gospodarski, kreditni in pravni odsek, odsek za pobijanje gošmarstva, odsek za organizacijo obrtništva, politični odsek in odsek za šolstvo, kulturo in prosveto. Nato se je izvolil odbor iz sledečih tovarišev: Adolf Majcen, ključavničarski mojster v Laškem, za predsednika; Martin Balan, kovaški mojster v Rimskih toplicah, za predsednikovega namestnika; Blaž Zupanc, brivski mojster v Laškem, za tajnika; Anton Topole, kolarski mojster v Laškem, za tajnikovega namestnika; Anton Goršek, mizarški mojster v Laškem, za blagajnika; Viljem Vidali, čevljarški mojster v Laškem, za blagajnikovega namestnika; Josip Vrečko, čevljarški mojster v Laškem, za gospodarja; Mihael Kranjc, tkalski mojster v Laškem, za namestnika gospodarja; Franjo Drobnič, trgovec, in Emil Sartory, urarski mojster v Dolu, za odbornika; Jernej Droško, čevljarški mojster, in Ivan Perger, krojaški mojster v Laškem, za namestnika. Sprejel se je tudi sklep, da se mora obdržati v obrtništvu enotnost in sloga. Kakor vse kaže, se bo ta organizacija, ki je v zadnjem času spala, zopet oživela.

Obrtniki in posredni davki. Beograjski list «Zanatlija» z dne 5. novembra t. l. prinaša pod gornjim naslovom članek gosp. Milivoja M. Savića, ki ga prinašamo v prevodu: Kot posredni davki se smatrajo: carina, državna trošarina, takse in monopol. Vse te davke morajo plačati konsumenti zacarinjenega blaga, konsumenti trošarini podvrženega in monopolnega blaga in kot take jih konsument plačuje, ne da bi se zavedal, kaj še, proti njim ugovarjal. Tu pa tam protestira konsument zaradi dragega blaga, ali ne zaradi davka, ki je vračunjen v ceni blaga, ker se navadno niti ne zaveda, da je obenem s ceno plačal tudi že davek. Zaradi te vrste davkov se nikakor ne vznemirja, ker jih plačuje po malem, kadar pač kupuje blago, tudi ne roti poslanec, da bi jih zmanjšali, kakor to dela pri neposrednih davkih. Zbog tega se ta vrsta davka vedno bolj zvišuje. Ta davek plača konsument in čim več blaga potroši, tem več tudi plača teh davkov. Zato so postali ti davki tako zelo veliki, da ustvarjajo glavni izvor čistih državnih dohodkov. Te vrste davka plačata obrtnik in kmet, vprašanje je samo, koliko?

Posamezni obrtnik plača več od teh davkov nego jih plača kmet. Carinskega blaga uporablja obrtnik več, ker uporablja mnogo več inozemskega blaga kakor kmet, ker kupuje zase kakor tudi za svojo družino obleko in obutev, ki navadno prihaja iz inozemstva, dočim si kmet carinsko blago sam prede, tke in šiva, uporablja kožo, ki mu jo dá lastna čreda, ter si pripravlja pohištvo iz lesa, ki raste v domačem gozdu. Tudi konsumira obrtnik trošarinskega blaga na osebo mnogo več nego kmet, ker konsumira obrtnik na osebo mnogo več piva, kave, olja, sardin, alkohola in alkoholskih pijač nego kmet. Posamezni obrtnik uporablja tudi več monopolnega blaga, tako: žveplenk, cigaretne papirja, tobaka, soli in posebno še petroleja.

S tem, da porabi obrtnik mnogo tega blaga, ki je obremenjeno z neposrednimi davki v obliki carine, trošarine in monopola, prispeva pri plačevanju davkov velike vsote, ki so za posameznika mnogo večje kakor so pri kmetu. Zbog tega je obrtnik mnogo na slabšem kakor kmet. Da se ta nepravilnost popravi, je treba, da se ti posredni davki ukinejo, ker obremenjujejo posameznika neenako, ker je nemogoče ukiniti carino, ali da se uravnajo tako, da jih eni in drugi plačujejo enakomerno, kar pa bi bilo zelo težko izvesti, ali da se na tako neenako plačevanje davka vzame ozir pri drugih davkih, ki jih plačuje obrtnik posebno v razmerju napram poljedelcu, ali da se pri proračunskih stroških za posamezne sloje ozira na dohodke, ki jih je doprinesel obrtnik.

Edino, kar nam še ostane, da se ta nepravilnost pri prevelikem plačevanju posrednih davkov izravna, je, da se v proračunu čim največ vpoštevajo interesi obrta, obrtnikov ter da se podpira vzgoja naraščaja. Dolžnost obrtnikov je, da s solidarnim nastopom zahtevajo od skupščine, da se ta nepravilnost poravnava s tem, da se določijo v proračunu čim večje postavke za pospeševanje obrti.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah Državne borze dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 29. oktobra do 4. novembra 1922. dela 223 moških in 116 ženskih delovnih moči. Delodajalci so iskali 97 moških in 67 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 133: — Promet od 1. januarja do 4. novembra izkazuje 32.801 stranko, in sicer 16.039 delodajalcev in 16.762 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo 9904. — Dela iščejo: kovinarji, elektromonterji, sedlarji, peki, mlinarji, mesarji, strojniki, kurjači, natakariji, natakarice, laboranti, fotografi, pisarniške moči, trgovski sodruđniki, prodajalke, slaščičarji, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, gozdni delavci, mizarji, kolarji, krojači, čevljarji, pleskarji, strojni ključavničarji, kleparji, krznarji, tovarniške delavke, vajenci, vajenke itd.

Gospodarske vesti iz Češkoslovaške. Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani sporoča trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani, da je izvoz koksa in briketov iz češkoslovaške republike od 20. oktobra t. l. dalje prost in ni podvržen izvoznim carini. Nadalje podaja statistiko o zunanji trgovini češkoslovaške republike. Od januarja do julija 1922. je znašal češkoslovaški izvoz 57.767.694 q in 2.662.315 enot napram 55.078.735 q in 2.163.362 enotam v isti dobi leta 1921. Uvoz v letošnji navedeni dobi je dosegel 20.575.942 q in 400.549 enot. Trgovinska bilanca Češkoslovaške izkazuje v teku prvih sedem mesecev 1922. aktiv 37.191.752 q in 2.621.766 enot. Zaradi olajšave eksporta bodo znižani prevozniki tarifi, in sicer: za steklo za 18 %, porcelan za 30 do 40 %, celuloza za 23 do 34 %.

Tudi tarifi za prevoz sladkorja se bodo znižali, vendar tozadevni sporazum še ni dosežen. Znižanje tarifa za premog je odvisno od znižanja davka na premog. Dosedanja filijalka banke «Bohemia» v Parizu se v kratkem pretvori v francosko-češkoslovaško banko. Za enkrat se vé za dve poziciji glede izvršitve transakcije, za prvo od strani ameriških finančnikov, drugo pa od strani neke francoske skupine.

Izvoz vina v Češkoslovaško. Kakor znano, je naša država dosegla, da se sme večji kontingent vina izvoziti v Češkoslovaško. Nemogoče pa je, da bi posameznik mogel z uspehom izvažati vino na Češko, ker bi imel prevelike stroške z organizacijo izvoza in pridobivanjem odjemalcev. Take stroške zmore le večja družba. To so uvideli prizadeti krogi in zato se vrši v nedeljo 12. novembra ob 10. uri v prostorih vinorejske šole v Mariboru zborovanje vseh na izvozu vina na Češko zainteresiranih krogov. Naj bi se vinotržci, vinorejci in zastopniki vinorejskih zadrug udeležili tega važnega zborovanja, na katerem se bo razpravljalo o ustanovitvi izvozne organizacije in njenih pravilih.

Trgovina z vinom v Dalmaciji. Glasom obvestila pokrajinske uprave, oddelek za trgovino in industrijo, za Dalmacijo trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani je preostalo v Dalmaciji starega vina še okroglo 15.000 hl. Izvoz vina je v zadnjem času popolnoma zastal, tako da je trgovina z vinom omejena le na konzum v pokrajini. Vzlic temu vinske cene niso popustile. Trgatev je končana povsod, izvzemši Vis. Grozdja se je prodala le mala količina v Neretvi, in sicer po 7 do 8 kron kilogram, z moštom in mladim vinom pa še ni nikake večje trgovine.

Rok za napolnjenje uvoženih inozemskih sodov podaljšan od 6 na 9 mesecev. Na intervencijo trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani je Generalna direkcija carin z razpisom z dne 16. oktobra 1922., D. br. 63.144, podaljšala rok za polnjenje sodov iz kakršnegakoli materiala, koji se uvažajo pogojno, da se napolnjeni z našimi produkti zopet izvozijo, od 6 na 9 mesecev, računši od dneva izvršene uvozne ekspedicije. S tem bo ustrezno posebno vinskemu trgovstvu na Štajerskem.

Izvoz tobaka iz Bolgarije. Izvoz bolgarskega tobaka je znašal letos 20,154.848 kg v vrednosti 568,610.144 levov. Naša država je uvozila iz Bolgarije 1,405.958 kg tobaka.

Cena češkemu krompirju. Čehi ponujajo krompir slabše kakovosti Madžarom po 12 do 13 Kč za 100 kilogramov, postavljen na mejo. Slovaški kmetje pa ponujajo Madžarom najlepši krompir po 15 do 16 Kč za 100 kilogramov loco državna meja.

Nemčija mora kupovati premog. Nemška vlada je morala kupiti do sedaj za 30 milijard premoga na Anglaškem, da je bilo mogoče vzdržati obrat na železnica.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje Poveča se vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografija za društva najceneje. Res avrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografije znižane cene.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

**Močno trpežne bakrene
kotle vseh vrst s širokimi
kapami izdeluje edino
kotlarska zadruga**

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 28.

**Čisti
domači
izdelki!**

**Stalna
zaloga!**

**Nizke
cene!**

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča popravila.

JADRANSKA BANKA

Beograd.

Dionička glavica: Din 60,000.000.—

Rezerva: Din 30,000.000.—

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice,	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana,	Tržič.
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

— AMERIKANSKI ODIO —

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trsl, Opalija, Wien, Zader,
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82,
 New-York City. **Banko Yugoslavo de Chile,**
 Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos,
 Porvenir.

Obrtna banka

v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo počenši s 1. novembrom 1922. za pol odstotka

višje, torej s

5%

od dne vloge do dne dviga.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pnevmatike. — Na razpolago je hidravlična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.

Brzojavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Jurčičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.